

סנהדרין ג

קושי: אטו גזילות וחבלות לאו דיני ממונות ניהו?

תירוץ 1: אמר ר' אבהו: מה הן קתני;

מה הן דיני ממונות - גזילות וחבלות, אבל הודאות והלואות - לא. דלא בעינן מומחין.

הסבר התירוץ: לעולם קסבר עירוב פרשיות כתוב כאן, ובדין הוא דליבעי נמי מומחין,

והאי דלא בעינן מומחין - משום דרבי חנינא. דאמר רבי חנינא: דבר תורה, אחד דיני

ממונות ואחד דיני נפשות בדרישה ובחקירה, שנאמר (ויקרא כד) **טעם אחד יהיה לכם**.

ומה טעם אמרו דיני ממונות לא בעינן דרישה וחקירה - כדי שלא תנעול דלת בפני לוין.

קושי על ההסבר: אלא מעתה, טעו - לא ישלמו?

תירוץ: כל שכן אתה נועל דלת בפני לוין!

קושי 1 על הבנת ר' אבהו: אי הכי, תרתי קתני: "דיני ממונות בשלשה הדיוטות, גזילות

וחבלות בשלשה מומחין."

קושי 2 על הבנת ר' אבהו: ועוד, **שלשה שלשה** למה לי?

תירוץ 2: אלא אמר רבא: תרתי קתני, משום דרבי חנינא.

דיני ממונות בשלשה הדיוטות, גזילות וחבלות בשלשה מומחין.

תירוץ 3: רב אחא בריה דרב איקא אמר: מדאורייתא חד נמי כשר, שנאמר **כצדק טעם**

איתק. אלא משום יושבי קרנות.

קושי 1: אטו בתלתא מי לא הוו יושבי קרנות?

תירוץ: אי אפשר דלית בהו חד דגמיר.

קושי 2: אלא מעתה, טעו - לא ישלמו?

תירוץ: כל שכן דנפיש יושבי קרנות!

רבי אבהו	רבא	רב אחא בריה דרב איקא
מה הן דיני ממונות - גזילות וחבלות, אבל הודאות והלואות - לא. דלא בעינן מומחין.	דיני ממונות (הודאות והלואות) בשלשה הדיוטות, גזילות וחבלות בשלשה מומחין.	דיני ממונות (הודאות והלואות) בשלשה הדיוטות (אבל מדאורייתא היה מספיק באחד) גזילות וחבלות בשלשה מומחין.

שאלה על תירוץ 2 ו-3: מאי איכא בין רבא לרב אחא בריה דרב איקא?

תירוץ: איכא בינייהו - דאמר שמואל: שנים שדנו, דיניהן דין, אלא שנקראו בית דין חצוף.

לרבא לית ליה דשמואל, לרב אחא בריה דרב איקא אית ליה דשמואל.

נזק וחצי נזק וכו'.

קושי: נזק היינו חבלות?

תירוץ: משום דקא בעי למיתנא **חצי נזק**, תני נמי **נזק** שלם.

קושי: **חצי נזק** נמי - היינו חבלות!

תירוץ: תנא ממונא, וקתני קנסא.

קושי:

• הניחא למאן דאמר: "פלגא ניזקא קנסא",

• אלא למאן דאמר: "פלגא ניזקא ממונא", מאי איכא למימר?

תירוץ: אלא, איידי דקא בעי למיתנא **תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה**,

דממון שאינו משתלם בראש הוא, תנא נמי **חצי נזק**, דממון שאינו משתלם

בראש הוא. ואיידי דקא בעי למיתנא **חצי נזק**, תנא נמי **נזק**.

שמות פרק כב

(ו) כי יתן איש אל רעהו קסוף או כלים לשמור ונגב מבית האיש אם ימצא הגנב ישלם שנים:

(ז) אם לא ימצא הגנב ונקרב בעל הבית אל האלהים אם לא שלח ידו במלאכת רעהו:

(ח) על כל דבר פשע על שור על חמור על שן על שלמה על כל אבדה אשר יאמר כי הוא זה עד האלהים

ובא דבר שניהם אשר ירשיעו אלהים ישלם שנים לרעהו:

הרבנית מישל פובר

הדרן - קול נשי בשיח החלמודי

• hadran.org.il/he •

שאלה: שלשה מנלן?

תשובה (מברייטא): דתנו רבנן:

רבי יונתן	רבי יאשיה	
תחילה נאמר, ואין דורשין תחילות	הרי כאן אחד	ונקרה בצל הבית אף האלהים
הרי כאן אחד	הרי כאן שנים	עד האלהים יבא דבר שניהם
הרי כאן שנים, ואין בית דין שקול. מוסיפין עליהן עוד אחד – הרי כאן שלשה	הרי כאן שלשה	אשר ירשון אלהים
אין דורשין תחילות	דורשין תחילות	מהי נקודת המחלוקת? (הסבר 1) דחייה
לישנא דעלמא נקט, כדאמרי אינשי: מאן דאית ליה דינא – ליקרב לגבי דיינא.	אם כן, נימא קרא ונקרה בצל הבית אף הלוט. מאי אף האלהים? שמע מינה למניינא.	מהי נקודת המחלוקת? (הסבר 2)

קושי על ר' יאשיה: ורבי יאשיה לית ליה בית דין נוטה? והתנא: רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומר, מה תלמוד לומר **לנט אחרי רבים להטת?** התורה אמרה: עשה לך בית דין נוטה.

תירוץ: סבר לה כרבי יהודה, דאמר: **שבעים**. דתנן: **סנהדרי גדולה היתה של שבעים ואחד, רבי יהודה אומר: שבעים**.

קושי 1: אימר דשמעת ליה לרבי יהודה בסנהדרי גדולה, דכתיבי קראי. בשאר בי דינא מי שמעת ליה?

ניסיון לתרץ ודחיית התירוץ: וכי תימא: לא שנא, והתנן: **סמיכת זקנים ועריפת עגלה בשלשה, דברי רבי שמעון. רבי יהודה אומר: בחמשה**. ואמרינן: מאי טעמא דרבי יהודה? **וסמכו – שנים, לקני' – שנים**, ואין בית דין שקול, מוסיפין עליהן עוד אחד, הרי כאן חמשה.

תירוץ: דרבי יאשיה עדיפא מדרבי יהודה, דאילו רבי יהודה בסנהדרי גדולה הוא דלית ליה, הא בשאר בי דינא אית ליה. ורבי יאשיה בשאר בי דינא נמי לית ליה.
קושי 2: ואלא האי **לנט** מאי עביד ליה?

תירוץ: מוקים לה בדיני נפשות. אבל בדיני ממונות – לא.

קושי 3: אלא הא דתנן: **שנים אומרים זכאי ואחד אומר חייב – זכאי, שנים אומרים חייב ואחד אומר זכאי – חייב**. נימא דלא כרבי יאשיה?

תירוץ: אפילו תימא רבי יאשיה, מייתי לה בקל וחומר מדיני נפשות: ומה דיני נפשות דחמירי, אמר רחמנא "זיל בתר רובא", דיני ממונות לא כל שכן?

הבאת תוספתא: **תנו רבנן: דיני ממונות בשלשה, רבי אומר: בחמשה, כדי שיגמר הדין בשלשה**.

קושי על שיטת רבי: אטו בתלתא מי לא גמר דינא בתרי?

תירוץ 1: הכי קאמר: מפני שגמר דין בשלשה.

אלמא קסבר: תלתא כי כתיבי – בגמר דינא כתיבי.

דחיית התירוץ: מגדף בה רבי אבהו: אלא מעתה,

- תהא סנהדרי גדולה צריכה מאה וארבעים ואחד, כדי שיגמר הדין בשבעים ואחד?
- ותהא סנהדרי קטנה צריכה ארבעים וחמשה, כדי שיגמר הדין בשלשה ועשרים
אלא **אספה לי שבעים איש** אמר רחמנא, משעת אסיפה שבעים.
1600 הצדה והצדה נמי, משעת שפיתת העדה.
הכי נמי: **ונקרה בצל הבית אף האלהים**, משעת קריבה שלשה.

תירוץ 2: אלא, היינו טעמא דרבי: **אשר ירשון אלהים** – תרי. נאמר **אלהים** למטה ונאמר **אלהים** למעלה. מה למטה שנים, אף למעלה שנים. ואין בית דין שקול – מוסיפין עליהם עוד אחד. הרי כאן חמשה.

